

Spis treści

Wstęp	9
1. Instytucja ubezpieczenia	11
1.1. Ryzyko i istota ubezpieczenia (<i>W. Ronka-Chmielowiec</i>)	11
1.2. Rys historyczny instytucji ubezpieczenia (<i>W. Ronka-Chmielowiec</i>)	21
1.2.1. Rozwój ubezpieczeń w świecie	21
1.2.2. Rozwój ubezpieczeń w Polsce	26
1.3. Rodzaje ubezpieczeń (<i>T. Bednarczyk</i>)	30
1.3.1. Podział ubezpieczeń ze względu na przedmiot ubezpieczenia	34
1.3.2. Podział ubezpieczeń ze względu na sposób zawarcia umowy	37
1.3.3. Podział ubezpieczeń ze względu na docelową grupę nabywców	38
1.3.4. Ustawowa klasyfikacja ubezpieczeń	39
1.3.5. Podział ubezpieczeń ze względu na stopień swobody w zakresie zawierania umowy ubezpieczenia	42
1.4. Funkcje ubezpieczeń i ich znaczenie w gospodarce (<i>T. Bednarczyk</i>)	45
1.4.1. Podnoszenie stabilności finansowej	46
1.4.2. Zastępowanie i uzupełnianie rządowych programów socjalnych	48
1.4.3. Ułatwianie handlu i wymiany	49
1.4.4. Przyniesienie się do gromadzenia oszczędności	50
1.4.5. Przyniesienie się do bardziej efektywnego zarządzania ryzykiem	51
1.4.6. Funkcja prewencyjna	51
1.4.7. Sprzyjanie bardziej efektywnej alokacji kapitału	52
1.5. Umowa i stosunek ubezpieczenia (<i>I. Kwiecień</i>)	53
1.5.1. Umowa a stosunek ubezpieczenia – zagadnienia podstawowe	53
1.5.2. Zawarcie umowy i wygaśnięcie stosunku ubezpieczenia	62
1.5.3. Elementy umowy ubezpieczenia	66
1.5.4. Przebieg stosunku ubezpieczenia	70
2. Rynek ubezpieczeń i otoczenie instytucjonalne	75
2.1. Organizacja i regulacja prawna rynku ubezpieczeń (<i>M. Płonka</i>)	75
2.1.1. Definicja, charakterystyka i specyfika rynku ubezpieczeń	75

2.1.2. Przesłanki, obszary i zakres regulacji rynku ubezpieczeń	83
2.1.3. Regulacje związane z harmonizacją rynku ubezpieczeń w Unii Europejskiej i transgraniczną działalnością zakładów ubezpieczeń ...	85
2.1.4. Regulacje dotyczące działalności transgranicznej zakładów ubezpieczeń	87
2.2. Zakłady ubezpieczeń – organizacja i zarządzanie (<i>M. Płonka</i>)	89
2.2.1. Uregulowania dotyczące krajowych zakładów ubezpieczeń	89
2.2.2. System organizacji i zarządzania w zakładach ubezpieczeń (reasekuracji)	90
2.2.3. Zakład ubezpieczeń w formie spółki akcyjnej	94
2.2.4. Zakład ubezpieczeń w formie towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych ..	96
2.2.5. Ubezpieczenie komercyjne a ubezpieczenie wzajemne	103
2.3. Pozostałe instytucje rynku ubezpieczeń (system nadzoru, system gwarancji i inne) (<i>M. Monkiewicz</i>)	105
2.3.2. Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny	111
2.3.3. Pozostałe wybrane ustawowe instytucje ubezpieczeniowe	118
2.4. Pośrednictwo ubezpieczeniowe (<i>T. Bednarczyk</i>)	126
2.4.1. Pojęcie i istota pośrednictwa ubezpieczeniowego	127
2.4.2. Rodzaje pośredników	128
2.4.3. <i>Bancassurance</i> jako forma pośrednictwa ubezpieczeniowego	133
2.4.4. Broker i jego kompetencje	134
2.4.5. Rola agentów i brokerów w sprzedaży ubezpieczeń	137
2.4.6. Wynagradzanie pośredników ubezpieczeniowych	139
2.4.7. Normy etyczne i rekomendacje	140
3. Funkcjonowanie zakładu ubezpieczeń	145
3.1. Obszary działalności zakładów ubezpieczeń (<i>E. Poprawska</i>)	145
3.1.1. Działalność bezpośrednia	148
3.1.2. Gospodarka finansowa ubezpieczyciela	150
3.2. Działalność bezpośrednia zakładów ubezpieczeń (<i>E. Poprawska, A. Jędrzychowska</i>)	153
3.2.1. Konstrukcja produktów ubezpieczeniowych	153
3.2.2. Sprzedaż produktów ubezpieczeniowych	176
3.2.3. Likwidacja szkody	187
3.3. Gospodarka finansowa zakładów ubezpieczeń	201
3.3.1. Specyfika gospodarki finansowej zakładu ubezpieczeń (<i>T. Czerwińska</i>) ..	201
3.3.2. Wymagania kapitałowe (<i>T. Czerwińska</i>)	204
3.3.3. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe (<i>P. Kowalczyk-Rólczyńska</i>)	221
3.3.4. Działalność inwestycyjna (<i>P. Kowalczyk-Rólczyńska</i>)	231
3.4. Reasekuracja (<i>W. Ronka-Chmielowiec</i>)	239
3.4.1. Istota i funkcje reasekuracji	240
3.4.2. Rodzaje kontraktów reasekuracyjnych jako klasycznej metody wtórnego transferu ryzyka	246
3.4.3. Metody alternatywnego transferu ryzyka	250
3.5. Zasady oceny sytuacji finansowej zakładu ubezpieczeń (<i>M. Lament</i>)	254
3.5.1. Podmioty zainteresowane oceną sytuacji finansowej zakładu ubezpieczeń	255
3.5.2. Sprawozdanie finansowe jako źródło oceny sytuacji finansowej zakładu ubezpieczeń	257
3.5.3. Wykorzystanie analizy wskaźnikowej do oceny sytuacji finansowej ...	271

4. Ubezpieczenia na życie (A. Śliwiński)	278
4.1. Specyfika ubezpieczeń życiowych	278
4.2. Ryzyko i kalkulacja składki w ubezpieczeniach na życie	283
4.2.1. Prawdopodobieństwo zgonu i intensywność umieralności	289
4.2.2. Kalkulacja składek w ubezpieczeniach na życie	291
4.2.3. Składka netto w ubezpieczeniu na całe życie	297
4.2.4. Składka netto w ubezpieczeniu na dożycie	298
4.2.5. Składka netto w ubezpieczeniu na wypadek śmierci i dożycia	299
4.3. Rodzaje ubezpieczeń na życie	301
4.3.1. Klasyczne typy ubezpieczeń na życie	301
4.3.2. Ubezpieczenia posagowe	307
4.3.3. Nowoczesne ubezpieczenia na życie	309
5. Charakterystyka produktów z zakresu ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych	319
5.1. Specyfika ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych (I. Kwiecień) .	319
5.2. Ubezpieczenia chorobowe i wypadkowe (M. Borda, M. Osak)	325
5.2.1. Ryzyko choroby i ryzyko wypadku a rodzaje ubezpieczeń	325
5.2.2. Podstawowe klasyfikacje ubezpieczeń chorobowych i wypadkowych .	328
5.2.3. Charakterystyka wybranych produktów ubezpieczeń chorobowych i wypadkowych	331
5.3. Ubezpieczenia mienia (I. Kwiecień)	344
5.3.1. Podmiot i przedmiot	344
5.3.2. Zakres ubezpieczenia	345
5.3.3. Wyłączenia ochrony i ograniczenia odpowiedzialności	346
5.3.4. Suma ubezpieczenia i odszkodowanie	347
5.4. Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej i ochrony prawnej (I. Kwiecień) .	349
5.4.1. Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej	351
5.4.2. Ubezpieczenia ochrony prawnej	359
5.5. Ubezpieczenia komunikacyjne (A. Jędrzychowska, E. Poprawska)	361
5.5.1. Ubezpieczenie OC komunikacyjne	363
5.5.2. Ubezpieczenie autocasco	371
5.5.3. Ubezpieczenie <i>assistance</i>	375
5.5.4. Ubezpieczenie następstw nieszczęśliwych wypadków	377
5.5.5. System Zielonej Karty	378
5.6. Ubezpieczenia finansowe (J. Lisowski)	381
5.6.1. Ubezpieczenia kredytu	382
5.6.2. Gwarancje ubezpieczeniowe	397
5.6.3. Ubezpieczenie kredytu a gwarancja ubezpieczeniowa	406
5.6.4. Podsumowanie	407
5.7. Ubezpieczenia rolne (M. Janowicz-Lomott, K. Łyskawa)	409
5.7.1. Ubezpieczenia w zarządzaniu ryzykiem rolnym	409
5.7.2. Historia ubezpieczeń dla rolnictwa w Polsce	411
5.7.3. Ubezpieczenia obowiązkowe dla rolników	413
5.7.4. Obowiązkowe dotowane ubezpieczenie upraw	418
5.7.5. Dotowane nieobowiązkowe oraz komercyjne ubezpieczenie upraw ...	422
5.7.6. Ubezpieczenia zwierząt	422
5.7.7. Ubezpieczenie mienia w gospodarstwach rolnych	424
5.7.8. Ubezpieczenie maszyn rolniczych	424
5.7.9. Polityka UE wobec zarządzania ryzykiem w rolnictwie	425
5.8. Ubezpieczenia transportowe i budowlano-montażowe (I. Kwiecień)	429

5.8.1. Ubezpieczenia transportowe	429
5.8.2. Ubezpieczenia budowlano-montażowe	434
5.9. Ubezpieczenia turystyczne (<i>A. Jędrzychowska</i>)	441
5.9.1. Ubezpieczenie następstw nieszczęśliwych wypadków	442
5.9.2. Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej – komunikacyjnej i w życiu prywatnym	443
5.9.3. Ubezpieczenie <i>assistance</i> – świadczenia pomocowe	444
5.9.4. Ubezpieczenie kosztów leczenia za granicą	446
5.9.5. Ubezpieczenie kosztów akcji ratowniczej i poszukiwawczej	448
5.9.6. Ubezpieczenie sprzętu sportowego i bagażu	448
5.9.7. Ubezpieczenie kosztów rezygnacji z uczestnictwa w wyjeździe lub wcześniejszego powrotu	449
5.9.8. Ubezpieczenie dla organizatorów turystyki	449
5.10. Ubezpieczenia katastroficzne (<i>G. Strupczewski</i>)	451
5.10.1. Ryzyko katastroficzne a ubezpieczenia	451
5.10.2. Rola państwa w systemie ubezpieczeń katastroficznych	454
5.10.3. Sekurytyzacja i alternatywny transfer ryzyka katastroficznego	456
5.11. Ocena i wybór produktów ubezpieczeniowych (<i>J. Kwiecień</i>)	462
5.11.1. Ubezpieczenia w procesie zarządzania ryzykiem	462
5.11.2. Kryteria oceny ubezpieczenia jako metody zarządzania ryzykiem ...	463
6. Ubezpieczenia społeczne i emerytalne	467
6.1. Systemy zabezpieczenia społecznego – organizacja i rozwój (<i>M. Kawiński</i>)	467
6.1.1. Geneza modeli zabezpieczenia społecznego	468
6.1.2. Modele polityki społecznej	469
6.1.3. Trendy w systemach zabezpieczenia społecznego	471
6.1.4. Finansowanie i organizacja zabezpieczenia społecznego	475
6.2. System emerytalny w Polsce – rozwój i organizacja (<i>T. Szumlicz</i>)	482
6.2.1. Ogólna charakterystyka systemów zabezpieczenia emerytalnego ...	482
6.2.2. Organizacja i funkcjonowanie systemu emerytalnego w Polsce – część bazowa systemu	494
6.2.3. Organizacja i funkcjonowanie systemu emerytalnego w Polsce – część uzupełniająca systemu	498
6.3. Ubezpieczenia rentowe, chorobowe i wypadkowe w Polsce (<i>B. Więckowska</i>)	504
6.3.1. Płatnik składki (ubezpieczający)	505
6.3.2. Ubezpieczeni	508
6.3.3. Składka	510
6.3.4. Świadczenia	511
6.3.5. Podsumowanie	529
6.4. System powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego w Polsce (<i>M. Borda, M. Osak</i>)	532
Bibliografia	543
Akty prawne	555
Indeks	559